

Овај текст о зачетцима и раду хора “ Милан Ракић“ у периоду 1963.-2004.при ЦШО “Свете Тројице“ објављен у Споменици 2004. године, поводом прославе 50-годишњице од оснивања Српске Православне Цркве “Свете Тројице“ у Монтреалу

ХОР “МИЛАН РАКИЋ” 1963.-2004.

“ “

Од стварања цркве “Света Тројица” у Монтреалу 1954. године указала се потреба за хором – појцима као саставним делом светог Богослужења. У аналима налазимо да је “у првим данима организованијег рада, на заузимање брата Ломића и сестре Малин основан први хор, добро увежбан, али кратког века”. А затим се, године 1961. и 1962. спомиње Љубиша Поповић као диригент хора који је “својом песмом увеличавао недељна Богослужења и допуњавао програме честих приредби. Одласком брата Љубише, и овај хор се расформирао”.

Данас се дакле памти група од седам-осам парохијана који би за певницом одговарали свештенику. Међу тим првим певачима је и госпођа Каролина Сузи Недељковић која нам се и дан-данас, док пишем ове редове радо придружује кад год може.

У јесен 1963. године, подстакнута искуством стеченим у Торонту, у цркви “Свети Сава”, госпођа Олга Попов са својим супругом господином Стеваном Батом Поповим оснива четверогласни “ а capella” хор (без инструменталне пратње).

Они су успели да привуку тридесетак чланова чија је велика воља и ентузијазам помогли да се превазиђе неискуство у хорском певању. Тада се хору, по угледу на своју мајку, прикључује и госпођица Јулиана Недељковић која је и данас редован члан хора.

Добар део тадашњих чланова био је рођен у Канади, а остали на просторима тадашње Југославије. И сви они су имали заједничку потребу и циљ: неговати и сачувати богату музичку баштину постојбине Срба кроз духовну и световну музику.

Први диригент хора била је госпођа Бранка Дојчиновић, пијаниста и клавирски педагог. Њу је чекао задатак од око годину дана да научи сваког члана хора својој деоници као и да развије способност вишегласног певања. Тако су наши вредни парохијани учили и радили на пробама док нису “пропевали” и почели да учествују на литургијама.

И негде у то време, октобра 1964, године хор постаје члан “ССФ – Serbian Singing Federation” (Српски Певачки Савез) чије је седиште у Чикагу, УСА. Значи ове 2004. године и сам хор обележава свој 40-годишњи јубилеј постојања. Тај статус, припадност ССФ, подразумева низ формалности, које обезбеђују успешан рад групе. Хор најприје добија своју управу која се састоји од Председника, Секретара, Благајника, Библиотекара и још два члана, а затим и званично име “Милан Ракић”, које је одабрано са листе понуђених од стране ССФ. Са именом добија и своје кумове – хор “Раваница” из Детроита, који је у ту част допутовао у Монтреал, одржао концерт и сутрадан певао на светој Литургији.

Чланови су морали редовно долазити на пробе на којима су се потписивали, изостајање се није толерисало. За ометање рада на пробама постојале су “казне“ у износу од 25 центи. Сваки члан је имао своје ноте за које је био одговоран. Чланови нису могли имати

мање од 14 година и низ других корисних ставки – целокупна администрација из тог периода је педантно вођена и сачувана до данас.

Дакле, хор је од ССФ-а добио своје ноте, збирку “Литургија Св. Јована Златоустог“ са четвругласним аранжманима црквених напева, разних аутора српског музичког подручја, као и руског (међу њима су Ст. Ст. Мокрањац, Ј. Маринковић, К. Станковић и Ст. Бинички).

Овде треба рећи да је хорско одговарање за време светог Богослужења на црквенословенском језику, изузев у ретким приликама када хор пева и на енглеском.

После неколико година, када је хор стасао, ССФ почиње да нам шаље Мокрањчеву Литургију, бисер његовог музичког стваралаштва. Стизале су и ноте из фолклорне средине те тако млади хор поред наше духовне музике почиње да негује и народну музику са простора тадашње Југославије. Репертоар се постепено развијао и проширивао.

Године 1965. наш хор “Милан Ракић“ је стасао за своје прво гостовање и узвратио гостовање својим кумовима, хору “Раваница“ из Детроита, а затим следе и многа друга гостовања, концерти, дружења: Чикаго, Лакавана, Вилмердинг (Пенсилванија), Акрон (Охајо), Елизабет. Разуме се, хорови из споменутих градова би узвратили посету Монреалу. Ти сусрети би се измењивали отприлике једном годишње и то је изгледало на следећи начин: у петак увече, хор креће на пут аутобусом, у суботу стиже на своје одредиште, после ручка следи одмор а увече забава са игранком. Сутрадан, у недељу, хор би одговарао на Светој Литургији, те би се после ручка одржао концерт, након тога би полако кренули назад на пут. На програму тих концерата углавном се чула народна музика.

Године 1967. поводом Светске изложбе “ЕХРО” у Монреалу, хор “Милан Ракић” организује под својим покровитељством Хорски Фестивал коме се одзвало осам хорова из најближих канадских и америчких градова. На концерту који је отворен националним химнама учесника, сваки од хорова је имао свој наступ да би се на крају удружили и сви заједно завршили вече. Сутрадан у цркви на Светом Богослужењу је имао част да одговара хор који је стигао из најудаљенијег града. Сврха овог гостовања и фестивала је била да се обогате и размене искуства и стекну нова пријатељства.

Хор се увек издржавао из сопствених средстава да би омогућио путовања, плату хороваође као и разне друге трошкове које изискује функционисање и опстанак једне такве организације. Хор је организовао игранке, вечере, дочеке Нових Година, концерте, послужења после недељних Богослужења.

Године 1968. господин Ђорђе Новицки, професионални диригент и композитор српско-руског порекла преузима вођење хора и на том месту остаје до 1978. године. Под његовим вођством хор проширује репертоар, наставља традицију концерата, гостовања, дружења и неговања нашег мелоса. Међутим 70-тих година долази до губитка неколико кључних чланова, што утиче на јењавање самопоуздања и смањење броја гласова. Пред заказано гостовање певачи показују више интересовања али по повратку на редовни распоред остаје ипак само језгро хора. Одзив чланства је био неуједначен, увек у корист женског дела хора (сопран и алт) док је теже било заинтересовати и задржати теноре и басове. Па ипак, баш међу њима се нашло неколико ентузијаста другог говорног подручја које ни језичка баријера није одвратила од лепоте и колорита наше музичке традиције те

је на Годишњој скупштини чланства хора 11. маја 1975. године обновљен хор са истим диригентом Ђорђем Новицким.

Ипак крајем те деценије хор наилази на тешкоће, литургијско одговарање се опет враћа на једногласно појање а и долази до прекида континуитета у раду. Тако траје до 1982. године кад се млада и енергична украинска оперска певачица Хелена Њаверцук прихвата посла хороваће те се хор поново обнавља.

Госпођа Њаверцук је изванредан познавалац духовне музике у православном Богослужењу, почела је да музички образује чланове хора, да их учи техници дисања, певања, дикцији, фразирању. У то време хор броји око 16 чланова, што је још увек било довољно да буде члан ССФ-а.

“Први пут сам имала прилику да чујем певање хора ”Милан Ракић” јануара 1983, године у част прославе Светог Саве у нашем црквеном храму ”Света Тројица”“, прича нам госпођа Гордана Ракочевећ, садашњи члан хора. ”Мој први утисак није био позитиван, а онда сам почела да размишљаам зашто је моја реакција била таква. Схватила сам у ствари да им требају нови гласови, алтови. Убрзо сам постала члан хора. У почетку сам била једини алт а затим следеће 1984.године придружује нам се на моју иницијативу госпођа Светлана Савановић, дугогодишњи члан Првог Српског Певачког Друштва из Београда при Саборној Цркви, а и госпођица Јулијана Недељковић нам се после извесног одсуства враћа. Хор почиње да добија облик у музичком смислу.

Једног дана смо Хелена и нас пар чланова хора разгледали збирку партитура за мешовити хор и схватили да наша хорска библиотека има комплетну Мокрањчеву Литургију ”Св. Јована Златоустог” која је од дугогодишњег чекања да буде откривена већ почела да добија зеленкасту мемљиву боју. На нашу срећу, у том тренутку смо имали младу и енергичну Хелену, искуство госпође Савановић која је у Београду певала само Мокрањца и моју упорност, те смо полако почели да учимо и певушимо звуке ове најлепше творевине духовне црквене музике у нас.

Колико знам, до тада ниједан хор у канади није певао Мокрањца, а вероватно смо још увек један од ретких хорова који то чини. За годину дана смо научили и певали целу Литургију.

Хор је тада поново добио ону искру живота. Нисмо били активни што се тиче концерата и гостовања али смо марљиво радили на новим музичким делима. Још увек се самоиздржавамо, припремајући врло успешне Новогодишње игранке и познати Ускршњи ”Bake sale”.

Негде око 1987. године из породичних разлога Хелена нас напушта и тада ангажујемо магистра дириговања, Пољака Едварда Доманског. Господин Домански остаје једну сезону и то је почетак наше борбе за опстанак. Чланство поново почиње да се осипа и неспокојство се опет увлачи међу нас.

Следећу сезону у јесен 1988. године отпочиње врсна руска пијанисткиња Алиса Митченко. У том тренутку хор броји око 12 чланова, на пробама вежбамо углавном на Литургијама или како је то Алиса умела да каже ”галопам по Европам”.

Почетком 90-тих година, као што сви знамо, почиње да се одиграва велика несрећа у историји српског народа. Сви смо били у неком незнању, забринути шта се дешава са

нашим у земљи. У тим мучним тренутцима, почела сам поново да претурам по нашој нототеци и дошла на идеју да треба да одржимо концерт са родољубивом темом. Концерт у нашем црквеном храму, за наш народ, да их подсетимо на лепоту наше музике, наше поезије. Концерт је био одржан децембра 1992. године и био је врло лепо примљен од стране публике.

По одржавању концерта поново се враћа интересовање за хор међу нашим парохијанима, а доласком неколицине нових чланова враћа нам се и самопоуздање.

Овом приликом морам да напоменем да смо били срећни да нам се придружује млади Милован Прелевић, тада још дечко. Музички образован, а изузетно наклоњен нашој духовној и црквеној музици, он је био преко потребна трансфузија нашим мало посусталим мушким гласовима. Но, његови животни путеви су га одвели у друге делове света али и дан-данас, кад год се нађе у Монреалу, не пропусти прилику да се прикључи хору и подели свој изванредан таленат са нама.

Концерти опет постају традиција и бивају срдечно примани од публике. Свако такво музичко вече би се завршило вечером припремљеном од стране женског дела хора.

Госпођа Митченко напушта хор 1997. године, а и пар сталних чланова. Бројност се још више смањује, чак и опстанак хора долази у питање.

Тада се диригентске палице прихвата руски хоровађа Николај Голубенко. За диригента његових размера хор "Милан Ракић" је био исувише мали, тако да нам и он убрзо одлази.

Поново нас хвата паника али нас не држи дуго. Имала сам прилику да се упознам са нашом Иваном Лазаров, магистром клавира и камерне музике и тај контакт сам искористила да јој предложим да нам се придружи као наш нови диригент. После кратког размишљања Ивана је прихватила понуду. Тако смо уочи Божићних празника те исте 1997. године добили новог диригента који је, ето, још увек са нама.

Овом приликом бих желела да се у своје лично име као и у име хора "Милан Ракић" захвалим госпођи Лазаров првенствено на њеном стрпљењу, пожртвовању и несебичности што нам помаже да одржимо у животу нашу прелепу музичку баштину.

Вредно је споменути да је током свих ових година хор уживао велику подршку од стране наших свештеника и њихових породица, као и дугогодишњег, пре неколико година упокојеног, протојереја-ставрофора Крсте Рикића и нашег данашњег свештеника протојереја-ставрофора Живорада Суботића“, чиме заокружује своје излагање госпођа Ракочевећ.

И ево, ово је већ осма сезона како се десетак пожртвованих чланова и потписник овог текста заједничким напорима труде да истрају. Још увек смо верни Мокрањчевој Литургији иако, услед малобројности, бивамо приморани да се некад одлучимо и за нешто једноставније аранжмане црквених напева.

Уз континуирано присуство на светим Богослужењима, хор је 1998. и 1999. године учествовао на два (и до сада једина) Фестивала Православних Хорова Монреала, затим, је 1999. учествовао у два наврата на добротворним концертима за прикупљање помоћи жртвама НАТО-бомбардовања. Следеће 2000. године узимамо учешће на смотри хорова општине Вестмаунт, а гостујемо и на позив наше заједнице у Шербруку и Квебеку.

Готово редовно одржавамо годишње концерте са понеким новим проширеним делом репертоара – ту су и Мокрањчеве Руковети, затим, делови његове Литургије који су више концертног карактера, аранжмани староградских песама...

И да се овде зауставимо у овој малој и храброј епопеји хора “Милан Ракић” и да упутимо позив младим суграђанима који уз осјећај припадности својим коренима, уз добру вољу и стрпљење могу пуно да допринесу својој заједници тиме што ће омогућити да се одржи и пренесе даље музичко наслеђе непроцењив вредности и лепоте.

На основу сведочења Јулијане Недељковић, Стевана Бате Попова и Гордане Ракочевећ припремила и допунила, диригент хора “Милан Ракић” Ивана Лазаров